

Ванчо Тушевски

ПАРТЕНИЈ ЗОГРАФСКИ И КОНСТАНТИН МИЛАДИНОВ

П. Зографски одржувал многу коректни врски со браќата Миладиновци. Тоа траело од првите стапки во образованието на Партенија кога учител му бил Димитрија Миладинов во Струга 1835/36 г., потоа кога учениот галичанец се враќа од студиите во Русија и тие заедно заминуваат во Галичник, веќе како стари пријатели¹. Ова познанство е осведочено уште повеќе кога Миладиновци се во цариградските зандани а Партенија прави големи усилби за спасување на знаменитите стружни². По нивната смрт К. Шапкарев плаќајќи ја царината во Солун, подигнал два големи пакети од зборниците на Миладиновци. Партениј тогаш му кажал на Шапкарева дека Миладиновци за нешто му должеле значителна сума и затоа од таа пратка владиката зел 30 зборници³. Ова се мошне указателни доводи за меѓусебните допири во нивните заемни другарувања.

Познанството на П. Зографски со учителот Д. Миладинов се пренело и на неговиот многу помал брат, Константин. Најверојатно Димитрија со писмо му предложил на брата си на враќање од студиите во Атина за Струга да скршне на Света Гора и да го види отец Партениј. За ова најсилно сведоштво постои во писмото на Д. Миладинов до А. Егзарх од 20 август 1852 г. и таму меѓу другото се вели: „Мојот брат, враќајќи се ова лето од Атина, каде учеше во универзитетот грчка филологија само три години мина низ Атонскиот манастир Зограф, за да се сретне со еромонахот Партениј, кој некогаш беше мој ученик и кој најпосле учеше во Русија. Брат ми имал намера да го натера Партениј да му помогне да го продолжи своето образование по словенска филологија во Русија. Но, засега добил само словенско-руска граматика и

¹ Александар Стерјовски, Контактите и обносите меѓу Димитар Миладинов и Партенија Зографски. Во: Бигорски научно-културни собири, III научен собир посветен на Партенија Зографски. Скопје, 1978, стр. 104-113.

² Братя Миладинови, Преписка. Издирил, коментирал и редактирал Н. Трайков. София, 1964, стр. 193-195.

³ Кузман Шапкарев, За възраждането на българщината в Македония. Неиздадени записки и писма. Предговор Петър Динев. Съставителство и редакция Илия Тодоров, Николай Жечев. София, 1984, стр. 448-449.

синтакса во манастирот и се врати во своето родно место. А Партениј му дал такво ветување (ако тоа е вистинито): Преку учителската професија да ги исплати во рок од три години своите долгови под лихва (така што ние се учевме со пари земени под камата), а потоа јас ќе имам средства да те испратам по три години во некој од универзитетите во Русија. Оттаму брат ми донесе две книги“⁴.

Повеќестрано е интересно ова укажување на Д. Миладинов. Всушност, реславизацијата кај Миладиновци започнала многу пред пресвртната и позната 1856 г. Уште во 1852 г. П. Зографски и К. Миладинов зборуваат за словенски книги според кои предавал отец Партениј во духовното училиште во Зограф и Константин ги носи во Струга како искра за словенско разгорување. Меѓутоа, најважно е што веќе по грчките студии во Атина сериозно се договараат за одење на Константина во Русија со помош на П. Зографски.

Есента 1856 година К. Миладинов се најде во Одеса со посредување на братот си Димитрија и особено со важната препорака на П. Зографски. Следната 1857 г. Константин е во Москва и сè до крајот на неговиот престој во Русија тој видно внимание му посветува на редактирањето и обидите за издавање на зборникот од македонски народни песни. Инвентивен, повлечен, меланхоличен Константин далеку од родната Струга а непосредно во дружба со недоброј лирски народни песни се огласи и со внатрешната струна та испеа рачатка уметнички песни. Со 6 свои лирски изливи тој дебитира на страниците од списанието „Български книжици“ од Цариград и тоа во број 15 од август 1858 година. Потоа пак се јавува со една песна („Скрети“) во истото списание број 19 од октомври 1858 г. и конечно да ја заврши својата соработка со ова гласило со песните „Побратимство“ и „Думание“ печатени во бр. 22 за ноември 1859 г. Следствено, во периодот од август 1858 г. до ноември 1859 г. К. Миладинов печати 9 песни во споменатото цариградско списание што значи повеќе од половината негови песни. Ова бездруго укажува дека К. Миладинов знаел за ова списание, соработувал во него и конечно тоа било присутно во Москва. Тој, значи, го

⁴ Братя Миладинови, Преписка.... стр. 21.

следел овој книжевен орган и таму можел да се сретне и со текстови од П. Зографски. Неколку месеци пред своето појавување во литературата во истата 1858 г. во списанието „Български книжици“ во јануарскиот број П. Зографски ја печати статијата „Мисли за болгарскиот јазик“ и во неа како илустрација на своите филолошки стојалишта приопштува три македонски народни песни: „При ова кратко присовокупуваме неколку народни песни на Македонското наречие, кои во много одношенија се љубопитни“. Нешто подоцна во броевите за февруари и април истата година пак се јавува П. Зографски со две македонски народни песни со назнака дека тоа се „Български народни песни на македонско наречие“. (Из Сборникот на П.З.) и уште две озаглавени како „Из Сборникот на Ар. П. З.“. Печатените народни песни видно го свртеле вниманието на Константина и тој одлучил да ги внесе во зборникот на браќата Миладиновци. Можеби и постоело писмено замолување од К. Миладинов до П. Зографски но тоа не е познато. Во овој контекст значајно е што Константин преземал народни песни од други печатени зборници, како што е на пример песната „Стојан и Патрик“⁵

Сите седум песни, кои се меѓу првите печатени македонски народни песни пред Верковиќ и Миладиновци (1858г. и пред тоа Вук Караџиќ), се преземени во зборникот на Миладиновци и тие се совпаѓаат во секој поглед до најдребни детали или пак бројот на стиховите насекаде е еднаков што значи не се варијанти ами директни исписи од зборникот на Партениј. Се разбира, Константиновиот редакторски префинет вкус кон песните е мошне изразен и ва понатаму го истакнуваме како креативен удел на струшкиот поет.

Всушност, во зборникот на Миладиновци се преобјавени следниве песни од зборникот на П. Зографски: првата е под бр. 3 „Самовилско дзиздање“ потоа песната под бр. 3 при што бројот е печатна грешка и треба да стои број 4 (првиот стих е с’лнцето ми е на заод), третата песна е под бр. 21 „Олошките од градината“, четвртата е со бр. 219 „От згора идет сејмени...“, петтата е под

⁵ Харалмпие Поленаковиќ, Еден пример за редакторска интервенција на Константин Миладинов во зборникот на браќата Миладиновци. Во: Студии за Миладиновци. Скопје, 1989, стр. 265-272.

бр. 528 со наслов „Кога да се приближват в ц'рков“, шестата е под бр. 576 оза-главена како „на Лазаров ден“ и последната седма песна е под бр. 583 со наслов „На богат човек“.

К. Миладинов ги редактирал сите седум песни од печатените записи на П. Зографски пред објавувањето во зборникот што самиот го издал. Во еден дел песни интервенирал лежерно во правописот, лексиката, графемите и сл. Тоа се песните „Кога да се приближват в ц'рков“, „На богат човек“ и др.

Многу позначајни се песните каде што К. Миладинов правел креативна редакција. Во лазарската песна во зборникот на Миладиновци „На Лазаров ден“ бр. 576 К. Миладинов го разбива версот кај П. Зографски во сите десет стихови е 14 – 15-ерец и Константин го преполовува стихот така што тој станува попевлив претежно со 8-ерец какви што се впрочем нашите лирски народни песни, особено лазарските кои се пеат. Можеби за ова идеја добил од четвртиот стих кај П. Зографски кој самостојно стои како „Кале мале немаше“. И, токму затоа во првиот стих К. Миладинов, го вметнува припевот „о Лазаре“ иако тоа графички не е покажано понатаму. Но, веќе со овие две редакторски реагирања Константин го истакнува својот надарен лирски усет. Потоа тој овде, и во сите други позиции, директниот говор го издвојува со наводници и така песната има јасна прегледност. К. Миладинов интервенира и во формата на редупликација на објектот така што кај П. Зографски има вредност на ја а кај К. Миладинов во сите позиции, и во др. песни, формата е рамна на је, специфична за западните македонски говори со архаизирана обојка. К. Миладинов женското име Кала кое кај П. Зографски најмногу фигурира несмекнато во редица стихови го заменува во Каља што е потечно и попевливо. Исто така К. Миладинов интервенира и во одвојување со запирки на императивната форма и со тоа придонесува за правилниот правописен ред. Во зборникот на Миладиновци во 15 стих од оваа песна, за разлика од записот на П. Зографски, е извршена интервенција со тоа што е испуштено ја и место мажена К. Миладинов насекаде го допушта темниот вокал м'жена така што стихот кај Миладиновци гласи „Каља најде м'жена“. Со исфрлањето на ја стихот е поплавен, попевлив и со второто реагирање не,

но К. Миладинов редактира според својот говорен модел, најмногу струшкиот⁶.

Во последниот дел од стихот кај П. Зографски каде што стои „мало дете лељаше“ К. Миладинов тавтологијата ја заменува со стилски поиздржаниот израз „М’шко дете лељаше“, што е впрочем посуштествено за духот и стихот на македонската народна песна.

Очевидно е дека К. Миладинов целосно ја презел оваа лазарска песна од печатениот запис на П. Зографски и за ова секој може да се увери при споредување та затоа ги приложуваме факсимилите од народните песни на П. Зографски. Редакторот на зборникот на Миладиновци песнава ја облагородил со својот префинет осет за стилски нијанси.

Песната „Олошките од градината“ под бр. 21 во зборникот на Миладиновци е преземена од записите на П. Зографски и Константин при редактирањето направил бројни јазични измени, најчесто прилагодувајќи ги на својот роден струшки говор. Пример се со: „ж’лта дуња“ и „ж’лта дуњо“, а кај К. Миладинов „ж’лта дуна“, „ж’лта дуно“ и „многу блага“ при што К. Миладинов дава правилна множина со „многу благи“. Партикулата за идно време кај П. Зографски е во форма од неговиот роден крај „тѝа“ а К. Миладинов со форма што зафаќа поширок македонски ареал: ке Сепак што П. Зографски во песнава има и форми со „кѝе“ и тоа повеќе што е поблизу до идното смекнување токму со малиот ъ во средина. Ист е примерот и со формата „цветѝе“ кај П. Зографски а К. Миладинов го дава како „цвеќе“, потоа П. Зографски ја дава дијалектолошката форма многу а К. Миладинов стреми кон поширок јазичен ареал и според тоа следи многу, или исказот „многу гройѝзе“ што е дијалектна форма и К. Миладинов се доближува до централните говори давајќи ја формата „многу грозје“. К. Миладинов редактирањето го прави во иста насока како и досега и место дијалектните форми што се присутни во песните на П. Зографски, како на пр. во глаголите закопа, к’рста К. Миладинов оди со поновите форми: закопам, крстам. И на крај од песнава, како и во погорните примери, К. Миладинов ја предава

⁶ Крум Тошев, Струшкиот говор (според некои материјали од XIX век). Скопје, 1979.

формата дечина како дуна или во неговата песна „Грк владика на Болгарите“ симичина наспроти дечиња кај П. Зографски.

На стилски план формите што ги преиначува К. Миладинов се повпечатливи и тоа на песната и дава плавност и префинетост. Роден поет Константин стреми кон понежни и полирски форми кои ја смекнуваат мелодичноста. Вториот стих кај П. Зографски е „Како мене спроти мене нигде немате“ а К. Миладинов стилизира: „Како мене, спроти мене по „убо“ немат?“. Најнапред, редакторот првиот дел го одвојува со запирка, потоа лексемата негде ја заменува со по'убо', многу својствена форма за македонските народни песни од зборникот на Миладиновци а тоа е елизија на вокалите и испуштање на интервокалното в така што оваа форма има особена фина звучност (за ова К. Миладинов пишува во предговорот на зборникот во одделот за транскрипцијата⁷ и во обемна белешка од зборникот на Миладиновци) па згора на тоа кога е заменета со непоетскиот збор нигде, и конечно К. Миладинов глаголот на крај го завршува со немат, својствен за охридско - струшкиот говор. Пред ова очевидна е во овој контекст и формата ожена наспроти оженам кај К. Миладинов и особено воочлива е формата оmoжа од галичкиот дијалект која К. Миладинов ја преформулира на својот народен говор во ом'жам.

Со меки поетски форми се одликуваат следниве примери кај П. Зографски „Ја дочула јаболкницата од градината“ а кај К. Миладинов „Ја дочула јаболшница од градината“ при што формата јаболшница е понежна, понеобична и е без член а тоа значи дека изразот е поплавен бидејќи втората лексема од стихот е членувана (градината). Покрај омекнувањето К. Миладинов внел поедноставна изразност со избегнување на членот. Истава постапка Константин ја повторува во 8 стих каде во вокативната форма преиначува: јаболшнице место јаболкнице од П. Зографски. Во 13 стих пак се чувствува редакторската рака на К. Миладинов и тоа во смисла на опoетизираност на стихот. Кај П. Зографски е: „Што се фалиш тронтафиле скапетнику“ а кај К. Миладинов е: „Што се фалиш трандафилу окапнику“. Очевиден е овде помузикалниот исказ на Константина со вокативните

⁷ Меѓу другото Константин за нашево прашање пишува и „Еднакво се грижевме да предадеме верно народното произношение...“ и „Апострофот се употреби к'де по наречија се исфрлаат букви...“.

форми, потоа со позвучниот израз трандафилу наспроти опорото тронтафиле и видоизменетото окапанику кај К. Миладинов има поплавна звучност со вокалите и воопшто со сета форма наспроти скапетнику кај П. Зографски што е потешко за слушање. Според изложениве примери произлегува дека префинетиот вкус на К. Миладинов реагира на соодветни места и песната, покрај правописната усогласеност, во зборникот на Миладиновци е попречистена и со тоа естетски поубава.

Песната под број 219 од зборникот на Миладиновци е ајдутска и таа од П. Зографски е објавена во 7 стихови со несразмерна метрика од 13-14-ерец со цезура по седмиот слог. Всушност, песнава К. Миладинов ја редактирал мошне креативно така што тој од првата половина на стихот кај П. Зографски прави свои 14 стихови при што во вториот дел додава припев „еј стара бабо жалбо ле!“ сè до четвртиот ред а потоа рефренот се менува во „егиди желна бабо жалбо ле!“. И двава рефрени придаваат силна експресивност на песнава и така го потсилуваат баладичното пеење. Оваа е најсилна и најсуптилна интервенција на К. Миладинов во сиве песни од зборникот на П. Зографски. Подвлекуваме дека сите дводелни стихови од П. Зографски станале почетоци во песната бр. 219 од Миладиновци и сите се сосема истоветни така што нема збор за варијанта. Илустративно речено она што е кај П. Зографски хоризонтала тоа кај К. Миладинов е вертикала само со додадениот рефрен.

Во првиот стих К. Миладинов го озвучува пеењето со вклучување на консонантот з: „От згора“ а кај П. Зографски е само „От гора“. Креативниот удел на К. Миладинов се осеќа и во вториот стих каде на е внесено едно е во духот на струшкиот говор и на народната поезија: „ајдутска глава носеет“ наспроти поотсечното носет кај П. Зографски. Како што предпочивме и порано, глаголот од е групата кај К. Миладинов завршува како плачит (пети стих) а кај П. Зографски плачет. Поголема звучност се добива и со придавање на консонантот ј кон помошниот глагол е. Па така, кај К. Миладинов стои је (не ми је глава) наспроти е кај П. Зографски. Осмиот стих во зборникот на Миладиновци е објавен вака: „Сејмени бабо е веле’е“ а кај П. Зографски „Сејмени бабе велее“. К. Миладинов го развил стихот со редупликација на објектот и со елизија на вокалот. Императивната форма во деветтиот стих од зборникот на Миладиновци е одвоен со запирки за разлика од П. Зографски

и таа е попевлива и поблизу до народната поезија „не жалај“ преформулирана од К. Миладинов - наспроти „не жали“ кај П. Зографски која е само граматички точно предадена. Во следниот 10 стих лексемата „бладзе“ од зборникот на Миладиновци е позвучна бидејќи се слуша како *s* а тоа графички го дозволуваат консонантите *д + з*, наспроти *з* (блазе) кај П. Зографски. И на крај во претпоследниот 13 стих К. Миладинов пишува паднафме, а П. Зографски паднахме - се разбира понародна е формата на К. Миладинов.

Песната под број 4 во зборникот на Миладиновци (грешно стои бр. 3) целосно е преземена од објавените записи на П. Зографски⁸. Истоветноста се потврдува до најдребни нијанси. К. Миладинов ја стилизира во финеси кои тој ги има образложено во предговорот кон зборникот. Воопшто речено, тој насекаде каде е можно врши елизија на вокалите особено со консонантите *х* и *в* и тоа скратување го покажува со записка па така остварува мелодичност на стихот. Пример се: „Снцено ми је на за’од“ (место заход), „Дан’ фатиш ’оро наоколу“, „Дан’ те догле’ат вујко ти“, „Свато’и, бели свато’и“, „Не’еста ми је во дворје“, „Зароси роса к’рва’а“ итн.

Во редовите што следуваат ги одбележуваме најспецифичните креативни заложби на К. Миладинов при препечатување на песнава. Првиот стих во зборникот гласи: „Снцено ми је на за’од“, при што К. Миладинов реагирал во членот кој е поплавен место с’нцето кај П. Зографски. Исто така редакторот Константин ја претпочита нагласената форма је место е кај П. Зографски. Во духот на народните песни Константин ја внесува потечната народна форма вореше: „И самовила вореше“ наспроти звучно потешката „самовила говорит“ (10 стих) кај П. Зографски. Во 13 стих пак, К. Миладинов се одлучува за полесната форма ливагје место ливадје кај П. Зографски.

Веќе од порано ја истакнавме партикулата за идно време и овде таа се видоизменува од *тѝа* кај П. Зографски во *ке* кај К. Миладинов. Редакторот Константин го стилизира 25 стих со тоа што последната форма кај П. Зографски наокол ја проширува со наоколу и со тоа прави осмерец кој е

⁸ Фанија Попова, Уште еден прилог кон проучувањето на врските на Партенија Зографски и Димитрија Миладинов. Годишен зборник на Филолошкиот факултет, Скопје, 1977, кн. 3, стр. 293 и следи.

присушт за лирските народни песни. Речиси иста позиција се гледа и во 30 стих аде К. Миладинов вметнува едно те: „Дан’ те догле’ат вујко ти“ наспроти „Дан’ догледат вујко ти“ со што К. Миладинов слогот го проширил во осмерец но и логиката на исказот ја доуточнил.

Во 31 стих кај П. Зографски стои „кренет срамота“ а К. Миладинов како и досега со глаголите што завршуваат на е во трето лице еднина го дава западно-македонското кренит и вториот израз го озвучува во духот на струшкиот говор со вметнување на консонантот т „страмота“ така што се озвучува речта макар и со консонант. Во 48 стих кај П. Зографски е ставена формата пот’пчите која е бугарска, додека К. Миладинов ја менува во пот’лчете (од толчи), последниот стих кај П. Зографски е пот’лкое што сепак укажува дека во првиот пример најверојатно е печатна грешка, при што пак и сосема е исправно благовременото реагирање на К. Миладинов.

Очевидно, К. Миладинов ги внел седумте отпечатени народни песни од зборникот на П. Зографски, кој никогаш не се објави одделно, во своето животно дело и на брата си Димитрија. Но, при ова преземање Константин ги вложил своите поетски умеѐња та мошне суптилно, со лирска стилизација ги вообличил записите на народни песни од П. Зографски, доближувајќи ги своите проникливи преливи уште повеќе до префинетите нијанси на лирската песна.

1.

Схлупце-то ми е на влодѣ.
Самовила е рѣдѣ гора.
Мирче вѣшода прѣдѣ неа.
Бурза е кона вѣдеше,
Цхрбенѣ е вѣйракѣ носеше,
Мирче вѣшвада гѣворитѣ:
Самовѣло ле мѣнѣ ле,
Дѣста ти нѣна пѣкодифѣ;
Дѣста ти вѣйракѣ пѣносифѣ.
А Слѣсѣна гѣворитѣ:
Пѣсѣди Мирче пѣсѣди,
И цхрбенѣ вѣйракѣ пѣносѣи
До зелѣни-не (а) либадѣ,
До стѣдѣн-не кѣдѣнци.
Тѣмо се жѣнитѣ мѣнѣла.
Дѣбетѣ си сѣстри кѣннаѣ,
Дѣсѣта сѣстра не кѣни,
Дѣсѣта сѣстра кѣпрѣна.
Кѣпрѣна бѣ дѣрѣ сѣдѣше,
Грѣмѣка си кѣрка чѣшалѣше.
Грѣмѣко ле кѣрко, Грѣмѣко ле,
Вѣга тѣа ѡдѣнѣ ѣ вѣйка,
Ѥ вѣйка кѣрко на сѣдѣла,
Дѣ бѣ фѣтишѣ ѡро нѣсколѣ;
Дѣ нѣ пѣщѣнѣ сѣнѣ(в) дѣ зѣми,
Дѣ нѣ крѣнѣшѣ(в) прѣбѣзѣ ѡтѣ ѡчи,
Дѣ нѣ дѣгледѣтѣ вѣйѣко ти,
Вѣйѣко ти кѣрко мѣнѣла:
Отѣ бѣ вѣйѣко ти нѣверѣнѣ,
Нѣверѣнѣ кѣрко кѣзѣ вѣра;
Дѣ нѣ мѣ ти крѣнѣтѣ сѣмѣмѣ.
Грѣмѣка ѡтѣ на сѣдѣла,
Грѣмѣка си мѣнѣка нѣ пѣчѣ,
Си фѣти ѡро нѣсколѣ,
Си пѣщѣнѣ сѣнѣ дѣ зѣми,
Си крѣна прѣбѣзѣ ѡтѣ ѡчи.
Мѣнѣ дѣгледѣ вѣйѣко вѣ,
Вѣйѣко вѣ лѣто гѣворѣта:
Сѣлѣтѣнѣ бѣмѣ сѣлѣтѣнѣ,

- (а) Членѣ бѣ множѣствѣно чѣсло. ѡтѣ мѣстѣнѣмѣнѣ Опи.
(в) Жѣнѣско жѣбѣ.
(в) Вѣрѣба чѣ се рѣчѣтѣ дѣнѣ.

Не припѣлѣнѣтѣ лѣшѣнѣ-тѣ;
Не презѣбѣтѣ кѣнѣнѣ-тѣ;
Небѣста ни е вѣ дѣбѣрѣ.
Грѣмѣка си вѣйка дѣчѣла
И лѣто ми прѣкѣлѣнала,
Ѥфѣ лѣлѣ Бѣжѣ мѣнѣлѣчѣкѣ.
Зѣрѣси рѣса кѣрѣва,
И пѣгѣрѣщи кѣмѣнѣ,
Пѣтѣлѣнѣтѣ гѣ вѣйка ми,
Вѣйка, ми Бѣжѣ мѣнѣла.
Кѣко ми Грѣмѣка прѣсѣка
Пѣсѣта се кѣлѣтѣ фѣтила,
Зѣрѣси рѣса кѣрѣва,
И пѣгѣрѣщи кѣмѣнѣ,
И пѣтѣлѣковѣ вѣйка е.

2

Щѣ вѣрѣба бѣ пѣрѣйна цѣркѣва,
Лѣн гѣрѣмитѣ на се зѣма трѣсѣтѣ?
Ни ми гѣрѣмитѣ ни се зѣма трѣсѣтѣ
Сѣ вѣнѣчѣватѣ мѣнѣшѣ со нѣбѣста.
Е пѣстѣсѣналѣ пѣрѣсти со пѣрѣстѣни.
Тѣмѣ мѣ се нѣмѣ мѣнѣно мѣнѣтѣ,
А мѣнѣшѣ мѣмѣ мѣнѣно дѣсѣро
Нѣстѣсѣкайнѣ пѣрѣсти со пѣрѣстѣни.

3

Пѣхѣлѣнѣлѣ се вѣгѣтѣнѣ-ѡтѣ
А сѣ вѣгѣтѣ нѣ прѣбѣгѣтѣ,
Тѣкѣ се нѣшѣтѣ нѣ пѣнѣшѣтѣ.
Кѣко рѣсѣ бѣ гѣсѣнѣна.
Кѣко сѣрѣлѣ бѣ вѣнѣшѣна
Кѣко ѡбѣца сѣ рѣдо мѣнѣ,
Кѣко лѣза сѣ бѣло гѣрѣзѣ.

БЪЛГАРЕСКИ НАРОДНИ ПЕСНИ

на македонско-то народие.

(Из Сборникот на П. З.)

ИЗЪ СБОРНИКЪ-ОТЪ НА АР. П. З.

I.

I

Вачинице цвѣтинце аа а биде Лазара?
Н а бидефх не бидефх, на бела дѣвѣ седеше,
Вѣти бени бѣше сѣлѣ Лазарѣ дѣвѣше
Нале мале немаше.
Сѣдѣна Нале да палѣтѣ Лазара а теменѣ:
Нжачи Нале не палѣчи, пакѣ въ годѣна ке дѣйда
Сѣмѣ Лазарѣ по беницѣ тебе Вало дѣвѣ беница.
Кѣга дѣйде годѣна Нале а нѣде мѣнена.
На бѣнице седеше венѣаница кѣнеше.
Мѣжѣ гѣщи кѣрпеше, малѣ дѣте лѣлѣше.

II

Градѣ градѣла смѣвила,
Нѣ нѣ небо нѣ нѣ земи,
Тѣжѣ таѣа пѣдѣ сѣлѣчи.
Стѣ дѣрѣци ани рѣдеше,
Сѣ юнаци отѣрѣани,
Стѣ пѣрѣмѣци ани рѣдеше,
Сѣ дѣвѣчки отѣрѣани,
Стѣ пѣнѣжѣри ани рѣдеше,
Сѣ дѣчѣниѣ отѣрѣани.

II

Отъ гора идѣтъ сѣймѣни, айдутѣска глѣва носѣтъ.
Или баба да глѣдѣтъ, видѣла баба-та глѣва.
Викѣи ми баба да плаѣтъ, не ми е глѣва айдутѣска.
Тѣжѣ ми е глѣва сѣмова, сѣймѣни бабе велѣе:
Не жѣли бабо не плаѣчи, бѣзѣ ти тебѣ со сѣрѣце
Шѣ юнаѣкѣ ти си родѣла, дури му глѣва зѣдѣсѣ,
Пѣдѣсѣтъ мѣна пѣдѣхѣмѣ, сѣмѣ буѣлѣкѣниѣ зѣгѣла.